

sunu „vahterce“ pod nos, ki neresnico po svetu trosi, ali pa ne ve časa razločevati. Ob enem tudi naznamim, da hočem kot novo izvoljeni župan Ponkviške občine, kakor moj vrli sprednik, slovenski uradovati ter v narodnem smislu delovati. — Na Ponikvi, dne 24. listopada 1883.

Fr. Korže, župan, Fr. Podgoršek, priča, Franc Kraner, priča.

Iz okolice Celjske. (Zopet nemčurje na zvijači dobili.) Pisalo se je o „zudrangu“ v nemške mestne šole v Celji. Polagoma pa se je zvedelo skoraj bi rekel prečudno ravnanje, katero je bilo tako vablivo otrokom in starišem, da so se šli vpisovat v nemške mestne šole Celjske. Čuda! Slovensko ljudstvo je sicer znano, da je dobro talentirano, a da bi učenci iz slovensko-nemških šol iz Celjske okolice iz prvega razreda mogli prestopiti v mestne nemške šole kar v četrti razred, tega bi vendar ne bili mogli verjeti, če bi se to ne bilo dejansko zgodilo. Kaj hočemo k temu reči — k temu „zudrangu“? Kaj drugzega nego največje priznanje okoliški šoli, da že v prvem razredu toliko otroke sposobi — da morejo kar prestopiti v četrti razred mestnih šol, iz slovenskega prvega razreda v četrti razred mestnih nemških šol. — Imena so na razpolaganje.

Od sv. Ilja v Slov. Goricah. Proti pretečenima dvema letoma 1881. in 1882. je letošnja jesen dosti prijetniša. Od konca septembra pa do novembra vladalo je v enomer lepo in prijetno vreme. Pridelki so lepo pospravljeni in so precej zdatni razun ajde. Vinskih pridelkov je pri nekterih več, pri drugih menje in bodo v primeri prošlih let dosti boljši. Sadje, tudi zdatni pomoček za kmeta, da si pridobi krajcar, obrodilo je v tako pičli meri, da ni omembe vredno. Sena pa smo dobili letos prav obilno, da že dolgo ne toliko. In to je tudi dobro za vsakega živinorejca, posebno za kmeta, da zamore svojo živino dovoljno krmiti. Ozimine so vse posejane. Ako nam je zima ne poškodi ali na leto uima ne vkonča, bode se pridelalo dosti več zrnja od prejšnjih dveh let, ki se bosta zaradi slabih jeseni lahko pozabile. Stara prislovica je, ako na god sv. Lenarta vlada lepo vreme, tedaj lahko tekočo jesen vsak lenuh nastelje dobi. Bomo videli, bo li tako ali ne.

S.n.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Cesar mudili so se zadnje dni v Budimpešti tudi z našimi ministri in je bilo z ogerskimi skupno posvetovanje. Pravijo, da so sklenoli staviti železnico od Mostara v Metković v Heregovini. Prihodnji torej začne državni zbor zopet zborovati. Nemški liberalci prihajajo precej pobiti nazaj, ker

vse jibovo „šinfanje“ ali psovanje ni moglo ministerstvo grof Taffejevo podreti. Tudi vse leganje, da se Nemcem krivica godi, je zastoj. V Pragi so se pogovarjali, kaj storiti, bi li šli zopet v državni zbor ali ne, pa so le gredé, tako da se tem politikarjem uže vse posmehuje. — Cesarjevič Rudolf in princezinja Štefanija obiskala sta v zlati Pragi novi krasni česki teater in bila z navdušenimi Slava-klici sprejeta. Česki narod je tega visokega obiskovanja močno vesel; grdo pa je, da so se nemški liberalci v Pragi nevošljivo v stran poskrili. — Minister Pražak je sodnijskemu pristavu Rotschedelnu prepovedal predsedavati nemškemu šulvercinu v Šmarijah, ker se to ne dohaja za sodnika na Slovenskem; ljudje bi ne mogli zaupanja imeti v vsestransko pravičnost sodnije. — Kranjski slovenski poslanci so se hvala Bogu zopet spravili in porazumeli in so državni poslanci izmed njih nalog prevzeli na Dunaji krepko zahtevati djansko enakopravnost za vse Slovence. Ta sklep je nas štajerske Slovence jako razveselil in Bog daj, da se poslanecem posreči, saj najpotrebnejših rečij od ministra dobiti n. pr. slovensko učiteljske v Mariboru in slovenske paralelke na naših gimnazijah. — Magjari se pokoravajo Judom, da je uže res čudno, nek judovski poslanec je v državnem zboru krščenim Magjarom v lice povedal, če nečejo Judov, pa naj se poberejo iz dežele. Judovska nesramnost! — Za Hrvate še zmiraj iščejo bana.

Vnanje države. Nemškega cesarja sin bil je na Španskem sijajno sprejet in španski kralj je popolnem zavil v politične mreže zvitega Bismarka. — Francozi ali prav za prav njihovi republikanski freimaureti so narod s celim svetom sprli: z Nemci, Italijani, Rusi, Španci in Angleži, Turku so vzeli Tunis in sedaj imajo vojsko s Kitajci na hrbtu. To utegne preveč biti! — Italijanski vojni minister se je uže sam ustrašil, da generali zahtevajo za brambo pomorskih obal z železnimi stolpiči, katerih vsak bi naj imel po 2 strahoviti kanoni, 1000 milijonov lir t. j. več kakor 400 milijonov goldinarjev. Liberalni ministri so cerkvam pobrali vse premoženje, sedaj stegujejo roke po ustanovah ali „štiftingah“ za ubogo. — Egiptovski vice-kralj je angleškemu generalu Hicks in mnogim nemškim, angleškim oficirjem izročil 16000 mož pa 34 kanonov, da užugajo Mahdija, krivega preroka, v osrednji Afriki. Toda Mahdi jih zvabi v klance in soteske in pobije v 3dnevnom boji celo egiptovsko vojsko do zadnjega moža. Vseh 34 kanonov, veliko pušek in streliva je zaplenil. Sedaj stoji že pred mestom Hartum, od koder Evropejci bežijo na ladijah po reki Nil. — Francoze so Kitajci v Tonkingu res dobro za nos vodili. Med tem ko so se z njimi po svojem poslaniku v Parizu pogajali simotamo, pošiljali so vedno

več vojakov v Tonking. Sedaj se čutijo uže tam tako močne, da Francoze napadajo. Ti se komaj branijo, ker jih je premalo. Nagloma se pelja celi vojaški oddelek na pomoč iz Francoskega, pa v Tonking je daleč in Kitajci bodo skušali poprej zmagati.

Za poduk in kratek čas.

Slovenski kmet 1000 let pod nemškim gospodstvom.

II. Ko so v staroslavnem Rimu l. 800. Karlu velikemu na glavo posajali rimsko-nemško cesarsko krono, bili so Slovenci popolnem Nemcem poddani. Vso zemljo so jim vzeli in jo razdelili 1. nemškemu cesarju, 2. nemškej duhovščini pa 3 nemškej gospodi.

Nič bolje, kakor pozneje mohamedanski Turki, delali so takrat krščanski Nemci. Turki so namreč tudi podjarmljenim narodom jemali zemljišča in ja delili sultanu, mošejam in svojim begom. Najbolje zemljišče odbral je Karol veliki za cesarski dvor ter napravil velike pristave, katere so doposlani nemški grofi oskrbovali. Zatem je prišla na vrsto nemška duhovščina. Tej se je odmerilo, zlasti salcburškim nadškofom pa raznim samostanom, neizmerno veliko zemlje: gozdov, travnikov, njiv, goric. Čudno pa je to, da nemška duhovščina s tem ni bila še zadovoljna. Izposodila si je celo judovsko postavo in ovčicam svojim navrgla desetino. Pozneje so pa nemški grajščaki se vsilili duhovščini nemškej za jerobe — Vogte — češ, da je ta preslaba desetino sama pobirati. Tako so grajščaki prišli do desetine pa nje niso duhovščini odrajavali, ampak za-se hranili.

Kar je še zemlje slovenske ostalo, to pa je se dalo v last nemškemu globoko iz Nemčije prihajajočim vojvodom, knezom, grofom, baronom, žlahtnikom ali plemičem, vitezom, slobodnjakom, pušenjakom in vojakom.

Kaj pa je tedaj Slovencem, slovenskemu kmetu ostalo? Nič kakor delo, trpljenje, zaničevanja, tepenje, solze in smrt.

Nekateri so postali zlasti na cesarskih grajščinah popolnem sužnji. Takih so mnogo tudi inam odgnali, zamenili, prodali. Nemec in za njim Italijan, Francoz in Anglež so Slovanu takrat pečat vžgali tolikega zaničevanja, da še dan danesnji za besedo rob, sužnik ne glešajo druge besede, kakor Sklave. Drugi so pa bili podložniki, rabotarji in tlakarji. Rodbine slovenske oča je dobil odkazano nekaj zemljišča. To je moral obdelovati pa zraven desetine še mnogo pridelkov kot davek, davščino vsako leto prepuščati vsak svojemu nemškemu gospodu grajščaku. Ali to še ni bilo vse. Vrh tega moral je Slovenec rabotati, tlako delati, t. j. vsaki teden po več dni delati za svojega

nemškega gospoda. To je bila tako imenovana tlaka in rabota. Toda posestvo, na katerem je slovenska rodbina živela, ni bila njena last, njena lastnina, ampak vselej grajščakova. Ta je mogel vsaki čas zemljišče vzeti nazaj in za se porabiti. To se je navadno takrat zgodilo, če je katero posestvo bilo lepo obdelano, n. pr. s sadovjem, z vinsko trto zasajeno. Zato so ubogi kmetijski ljudje sčasoma opustili vse bolj obdelovanje. Rekli so: kaj pojem in pijem, to je moje, drugo pa nič. Ni čnda tedaj, da beremo o pogostih lakotah. Kmet ni rad kaj več prideloval, grajščaki so pa mnogo požrli in spili in tako je kmalu nastalo pomanjkanje, če je slabejša letina potegnila.

Desetina jemala se je od vina in žita. Davki pa so bili navrženi na vsakojake reči: oves, ječmen, proso, repo, korenje, mak, kokoši, race, goske, piščance, kopune, jajca, sir, predivo itd.

Rabota in tlaka je tudi bila mnogovrstna: ženske so hodile v gradove semena lušiti, prediva prest, perila prat, možki so morali grajščakom orati, sejati, kositi, žeti, gorice kopati, drva sekati, sodarji sode delati, kolarji vozove napravljati, vse zastonj in pri svojej hrani.

Najhuje godilo pa se je slovenskim rabotarjem, tlakarjem, kedar so morali nove ceste delati ter na visokih strminah tuje nemškej gospodi trdne gradove zidati z globokimi kletmi za slovensko vino pa tudi s strašnimi ječami za slovenske siromake, če bi vselej se ne pokoravali svojim strahonjem in njihovim beričem.

Pravo sodili so grajščaki ter lahko živeli, kakor so hoteli. Mnogi izmed njih bili so pravi tolovaji, roparji, ki so kakor jastrebi z visokih gradov na okolico prežali in napadali potnike, trgovce, plenili kder so mogli. Zapisano tudi je, kako so ti klataži časih ostudno živeli, slovenske žene nadlegovali, device škrunili. Slovenski človek ni našel nikder pomoči, nikoli pravice; še tuje duhovenstvo ga ni moglo tolažiti, ker ni govorilo njegove govorice. Nemška duhovščina stala je sredi ljudstva nema. In tako trpelo je naše ubogo ljudstvo od Karla Velikega naprej v trdi temi grozne nevednosti sramotnega sužanstva brez vsake premembe na boljšo stran celih 400 let. Še le za Premisla Otokarja, kralja Matjaža in cesarja Maksimilijana iz preuzvišene hiše Habsburške začelo je se svitati. Iz te dolge noči nimamo nobene slovenske pesni, ne žalostne ne vesele, ne cerkvene pa ne svetne. Vse je otrpnelo, mrtvo. (Dalje prih.)

Smešnica 48. Stara žena si je kupila kavrana. Sosedu to izve in jo vpraša, čemu jej bo ta grda stvar? Starka jej pa reče: lep kavran res ni, pa ker ljudje pravijo, da kavran do 700 let živi, bi se vendar jaz rada prepričala, je li to res ali ne? Vrtec.